

Re: Umsagnarbeiðni - Fiskvegur í jarðgöngum við Barnafoss (fyrrri póstur var rangur)

Búið til	27.10.2021 17:08:51
Höfundur	Snorri Sigurðsson
Sent	27.10.2021 17:08:49
Tilheyrir	202109-0042 - Fiskvegur í jarðgöngum við Barnafoss.

Efni

Re: Umsagnarbeiðni - Fiskvegur í jarðgöngum við Barnafoss (fyrrri póstur var rangur)

Upplýsingar

Sent	27.10.2021 17:08:49	Staða	Imported
Eigandi		Tímamörk	
Skjalalykill	42-0 Umsagnir almennt		
Lykilorð			

Vinnsla

Þátttakendur

Frá	Snorri Sigurðsson - NI (Snorri.Sigurdsson@ni.is)
Til	Johanna.H.Einarsdottir@skipulag.is, skipulag@skipulag.is

Innihald

Góðan daginn, eftirfarandi er umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands:

Tilvísun í mál nr.: 202109-0042 (LA, IAS, SS).

Í bréfi frá Skipulagsstofnun, dags. 30. september 2021, er óskað eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands í samræmi við 20. gr. laga nr. 111/2021 um matsskylduákvörðun og varðar framkvæmd fiskvegur um jarðgöng við Barnafoss í Hvítá.

Fyrirhuguð framkvæmd er á friðlýstu svæði frá árinu 1987, náttúruvættinu Hraunfossar og Barnafoss. Þá njóta fossar sérstakrar verndar skv. 61. gr. náttúruverndarlaga þ.s. stendur „fossar og nánasta umhverfi þeirra að því leyti að sýn að þeim spillist ekki“.

Náttúrufræðistofnun hefur kynnt sér meðfylgjandi gögn um framkvæmdina og gerir eftirfarandi athugasemdir.

Jarðfræði svæðisins

Rannsóknir skortir á jarðfræði svæðisins sem fyrirhuguð jarðgöng liggja um. Í minnisblaði frá Eflu, „Aðstæður til jarðgangagerðar fyrir fiskveg við Barnafoss“ er lagt mat á áætlaðar aðstæður til jarðgangagerðar á leið fiskvegur (bls. 2/7). Í því mati er stuðst við rannsóknir og kortlagningu (mkv. 1:100.00) Kristjáns Sæmundssonar og Horst Noll á Húsafellsmegineldstöðinni frá árinu 1974, ásamt ljósmyndum af

svæðinu. Í niðurstöðum kemur fram (bls. 7/7) að aðstæður til jarðgangagerðar á svæðinu séu taldar þokkalegar en jafnframt lagðar til frekari rannsóknir s.s. með tveimur kjarnaborunum. Þá er einnig nefnt að helsta áskorun jarðgangagerðarinnar sé opnunin út í farveginn með sprengingu (lake tapping). Náttúrufræðistofnun telur að nauðsynlegt sé að rannsaka berggrunn svæðisins betur áður en farið er af stað í jarðgangagerð. Jarðfræði svæðisins er flókin, berggrunnurinn er margbreytilegur og ber þess merki um að vera í nálægð megineldstöðvar. Fram kemur í grein Kristjáns og Horst, en er ekki nefnt í minnisblaði Eflu, að á svæðinu sé að finna innskot og ummynduð berglög vegna jarðhita. Þar stendur: „[...] *einkum líparítganga og -bergstanda, sem mest ber á vestast í Húsafellsfjallinu og sjást t.d. við Hraunfossa og í Deildargili. Samfara innskotunum er mikil ummyndun, sem sýnir, að háhitasvæði hefur verið virkt í eldstöðinni um það leyti sem líparítgoshrinurnar gengu yfir.*“ Þá er mikið um sprungur og misgengi innan svæðisins sem þarf að skoða, ásamt lekt berglaga.

Fyrirhuguð jarðgangagerð verður óafturkræf og felur í sér mikið rask á berggrunni svæðisins. Fyrir utan að ekki er að fullu ljóst hvernig berggrunnurinn mun reynast til jarðgangagerðar, þá eru alvarlegir óvissuþættir er varðar sprengingu ganganna út í farveg Hvítá. Framkvæmdin gæti haft varanleg áhrif á nánasta umhverfi Barnafoss. Gera þarf mun betur grein fyrir gerð berggrunnins og framkvæmd jarðgangagerðar.

Vatnsrennli um fiskveg

Á bls. 30 stendur: „*Hagkvæmast er að rennli um fiskveg sé um 0,3 m³/s. Það samsvarar því vatni sem fer um sylluna ofan við Barnafoss, þar sem inntak jarðganga verður, sjá Mynd 7-7. Ætlunin er að nýta það vatn í fiskveginn og mun það því ekki sameinast Hvítá á ný ofan við Barnafoss eins og nú er. Hæðarborð verður nýtt til að miðla réttu vatnsmagni um fiskveginn og umframvatni stýrt frá honum sem falla mun fram af syllunni í Hvítá eins og nú er. Einnig verður hægt að loka fyrir vatnsrennlið vegna viðhalds og eftirlits.*“

Náttúrufræðistofnun telur að þetta þarfnist frekari útskýringar og hvernig gert sé ráð fyrir að halda réttu vatnsmagni í inntak jarðganganna. Á meðfylgjandi loftmynd frá 2019 sést greinilega að syllan getur verið vatnslaus og þarf að kanna hversu oft það gerist, s.s. hvort það sé árstíðabundið. Gera þarf líka grein fyrir lokum sem nefndar eru í texta og hvernig þeim er komið fyrir er t.d. gert ráð fyrir einhverskonar aðkomu eða veg að syllunni vegna framkvæmda? Hversu sýnilegar verða lokurnar?

Loftmyndir ehf. 2019 (map.is) – Syllan vatnslaus.

Þá þarf að gera grein fyrir jökulhlaupum í Hvítá, en búast má við að þau verði reglulegur viðburður á komandi árum. Hvaða áhrif hafa slík hlaup á fiskveg um jarðgöng í Hvítá? Er gert ráð fyrir að hægt sé að skola út jarðgöngin ef leirefni jökulhlaupa setjast í þau?

Lífríki Norðlingafljóts

Laxar hafa aldrei gengið upp í Norðlingafljót og er ljóst að ef af framkvæmdum verður mun það hafa áhrif á núverandi lífríki. Ekki er vitað hversu mikil þau áhrif verða og er nauðsynlegt að kanna það betur og leggja mat á mögulega áhættu fyrir t.d. staðbundna urriða- og bleikjustofna en einnig meta hver möguleg áhrif geta verið á annað lífríki í ánum. Það að laxastofninn gæti styrkst á svæðisbundna vísu með því að opna fyrir nýtt búsvæði þarf ekki að þýða að aðgerðin sé að öllu leyti sjálfbær eða jákvæð fyrir vistkerfi Norðlingafljóts. Slíkt þarf að meta á heildstæðan hátt.

Samantekt

Í ljósi þessara ábendinga telur Náttúrufræðistofnun Íslands að ýmsa áhrifaþætti þurfi að kanna betur og að afla þurfi meiri upplýsinga um t.d. jarðfræði svæðisins og stöðugleika og eðli vatnsrennslis. Sökum þessa og staðsetningar framkvæmdarinnar innan friðlýsts náttúruvættis telur Náttúrufræðistofnun framkvæmdina matsskylda. Í ljósi varúðarreglu 9. greinar laga um náttúruvernd nr. 60/2013 og eðli náttúruverndarsvæðisins ætti ekki að fara í framkvæmdir af þessum toga ef óvissa er til staðar um áhrif hennar. Mat á umhverfisáhrifum ætti að geta dregið úr þeirri óvissu sem hér hefur verið bent á ef farið er í nauðsynlegar rannsóknir.

Virðingarfyllst,

Snorri Sigurðsson

Sviðsstjóri náttúruverndarsviðs / Head of Division, Nature Protection

.....
Náttúrufræðistofnun Íslands / Icelandic Institute of Natural History

Urriðaholtstræti 6-8, 220 Garðabær.

Sími/Tel: (354) 5 900 500. [www.ni.is \(http://www.ni.is/\)](http://www.ni.is)

NÁTTÚRUFRAEÐISTOFNUN ÍSLANDS

From: "Jóhanna Hrund Einarsdóttir - SLS" <Johanna.H.Einarsdottir@skipulag.is>

To: "Móttaka - NI" <Mottaka@ni.is>

CC:

Subject: Umsagnarbeiðni - Fiskvegur í jarðgöngum við Barnafoss (fyrri póstur var rangur)

Date: 30.9.2021 10:33:04

Góðan dag

Stefán Stefánsson, Fljótstungu hefur sent Skipulagsstofnun meðfylgjandi tilkynningu móttekin 15. september 2021, um ofangreinda framkvæmd skv. 19. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021.

Í samræmi við 20. gr. laga nr. 111/2021 er hér með óskað eftir að Náttúrufræðistofnun Íslands gefi umsögn um ofangreinda framkvæmd.

Í umsögninni skal koma fram eftir því sem við á, hvort Náttúrufræðistofnun Íslands telji að nægjanlega sé gerð grein fyrir framkvæmdinni, umhverfi hennar, umhverfisáhrifum, mótvægisáðgerðum og vöktun eftir því sem við á. Jafnframt hvort og þá hvaða atriði Náttúrufræðistofnun Íslands telur þurfa að skýra frekar og hvort þau kalli að hans mati á að framkvæmdin fari í umhverfismat að teknu tilliti til viðmiða í 2. viðauka laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana. Jafnframt skal í umsögn gera grein fyrir leyfum sem framkvæmdin er háð og eru á starfssviði umsagnaraðila.

Tilkynning framkvæmdaraðila er í viðhengi.

Umsógnin óskast send Skipulagsstofnun fyrir 29. október 2021 á tölvupóstföngin:
johanna.h.einarsdottir@skipulag.is (mailto:johanna.h.einarsdottir@skipulag.is) og skipulag@skipulag.is
(mailto:skipulag@skipulag.is).

Með kveðju,

Jóhanna Hrund Einarsdóttir

Jóhanna Hrund Einarsdóttir

Sérfræðingur, svið umhverfismats / Specialist, Environmental Assessment
Skipulagsstofnun - National Planning Agency
Borgartún 7b, 105 Reykjavík, Ísland – Iceland
sími 595 4100, fax 595 4165
johannahrund@skipulag.is
www.skipulag.is
www.facebook.com/skipulagsstofnun

Viðhengi

image001.png (823 KB)

image002.png (5 KB)
